

РОЗРОБКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «ALMAMATER» ДЛЯ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ В ОДЕКУ

У статті розглянуті перспективи впровадження інформаційної системи «AlmaMater» в Одеському державному екологічному університеті. Виділені основні функціональні можливості системи, що дозволяють істотно підвищити ефективність організації навчального процесу, побудованого на принципах Болонської декларації.

Ключові слова: Болонська декларація, управління навчальним процесом, інформаційна система.

Подальші соціально-економічні і політичні перетворення в суспільстві, зміцнення державності, входження України в світову цивілізовану спільноту неможливі без модернізації системи вищої освіти, направленої на підготовку фахівців на рівні міжнародних вимог. Однією з умов входження України в єдиний європейський і світовий освітній простір є впровадження в систему вищої освіти України основних ідей Європейської кредитно-трансферної і акумулюючої системи (ECTS), що функціонує на інституційному, регіональному, національному і європейському рівнях і є ключовою вимогою Болонської декларації 1999 р [1, 2].

Колегія Міністерства освіти і науки України з метою вироблення і впровадження нових принципів організації навчального процесу на ідеях Болонської декларації, розширення можливостей студентів при виборі змісту навчальних програм, забезпечення гнучкості в системі підготовки фахівців для їх адаптації до швидко змінних вимог національного і міжнародного ринків праці, стимулювання студентів і науково-педагогічних працівників в досягненні високої якості підготовки фахівців з вищою освітою і підвищення престижу української вищої школи на світовому ринку праці ухвалила розпочати з 2003/2004 навчального року в декількох університетах України педагогічний експеримент по впровадженню розробленої на ідеях Болонської декларації кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) [1-3].

Згідно з наказом № 812 МОН України Одеський державний екологічний університет ввійшов до переліку вищих навчальних закладів, у яких проводиться цей педагогічний експеримент.

Для забезпечення проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Одеському державному екологічному університеті виконувалася науково-методична робота за темою „Розробити методичне забезпечення для впровадження елементів Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS) у навчальному процесі ОДЕКУ”.

В результаті виконання НМР були розроблені нормативні та методичні документи:

- положення про проведення педагогічного експерименту щодо впровадження елементів кредитно-модульної системи в ОДЕКУ;
- методичні вказівки щодо створення „Інформаційних пакетів” для основних спеціальностей та спеціалізацій університету;
- інформаційні пакети за всіма напрямками підготовки;
- проект типового додатку до дипломів відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів по основних спеціальностях університету.

Наступним етапом проведення експерименту було вже саме впровадження

елементів кредитно-модульної системи організації навчального процесу в університеті.

Перш за все була сформована одна академічна група у кількості 20 студентів, які виявили бажання прийняти участь в експерименті. Для кожного студента, згідно з вимогами Положення, був розроблений індивідуальний план на навчальний рік, який містив: повну інформацію про студента; умови вступу і форми навчання; графік навчального процесу; навчальний план; відомості обліку успішності за накопичувально-модульним принципом навчання. Розроблений індивідуальний план був надрукований у двох примірниках (для студентів і деканату). При виконанні даної роботи виникли перші труднощі організаційного та матеріального характеру, тобто цей процес потребує певних затрат людського і матеріального ресурсів.

З 2007-2008 навчального року на кредитно-модульну систему перейшли усі студенти першого курсу університету, що значно підвищило організаційне навантаження як на деканати, так і на кафедри.

Вимоги реалізації Болонської угоди передбачають впровадження кредитних технологій. Навчальний кредит - основний структурний елемент ECTS - є одиницею вимірювання виконаної студентом роботи, що включає години аудиторної, наукової та самостійної роботи, а також ураховує години проміжної і фінальної форми звітності. Таким чином, кредит забезпечує можливість контролю повного об'єму навантаження студента. При розгорненій системі елективних курсів (курсів по вибору) система кредитів дозволяє відстежувати виконання кожним студентом програми для отримання академічного ступеня. Кредити дають можливість кількісно охарактеризувати кожну навчальну дисципліну так, щоб закінчений академічний рік визначався якою-небудь їх сумою за академічні курси. Така інформація має бути доступною і прозорою для всіх суб'єктів навчального процесу [4, 5].

Також в нових умовах організації навчального процесу студент стає активним учасником формування індивідуального навчального плану, що має на увазі вільний доступ до інформації про різні групи дисциплін і викладачів, які забезпечують ці дисципліни.

Так швидко змінюються і доповнюються основні категорії даних, які підлягають обробці та аналізу адміністраторами навчального процесу. Також зростають обов'язки професорсько-викладацького складу з формування навчально-методичного забезпечення навчального процесу і контролю знань.

З урахуванням вищевикладеного, деканатам, кафедрам і деяким структурних підрозділам університету доводиться вирішувати інформаційноємкі завдання.

Ефектне вирішення зазначених завдань вимагає не тільки інформатизації адміністративно-управлінської діяльності в університеті, але й самого навчального процесу.

У цей час в ОДЕКУ здійснюється розробка та поетапне впровадження інформаційної системи «AlmaMater», яка передбачає комплексне вирішення автоматизації навчальних та управлінських процесів у ВНЗ. В якості переваг інформаційної системи (ІС) «AlmaMater» треба відзначити:

- модульність системи;
- відповідність системи до вимог Болонської декларації;
- використання веб-технологій, які надають можливість доступу до комплексу з будь-якого підрозділу університету, де є Інтернет;
- низькі вимоги до продуктивності комп'ютерів на клієнтських місцях, тому немає необхідності міняти парк машин - можна використовувати наявний;
- значна економія та можливості використання безкоштовних операційних систем;
- істотна економія на зв'язку між комп'ютерами; якщо в навчальному закладі кілька корпусів, то немає необхідності поєднувати їх у єдину локальну мережу, досить просто мати

вихід в Інтернет;

• економія на швидкості доступу в Інтернет, оскільки всі операції виконуються на сервері, то від клієнта до сервера проходить невелика кількість даних, а тільки запит і відповідь;

- зручний інтерфейс;
- використання новітніх технологій;
- мінімальний час на обробку запитів і формування звітів.

Спочатку інформаційна система «AlmaMater» буде використана для автоматизації та координації роботи основних підрозділів університету, до яких в першу чергу відносяться кафедри, деканати, приймальна комісія та ін. Автоматизована інформаційна система є одним з головних факторів підвищення ефективності діяльності університету за рахунок використання сучасних інформаційних технологій для спільної роботи, вирішення завдань з розробки навчальних планів, навчальних графіків і розкладу, оперативного доступу до поточної успішності, що в свою чергу сприяє прозорості навчального процесу.

На даному етапі розробки функціональні можливості ІС обмежені автоматизацією роботи лише деканатів. Надалі передбачається їх розширити для остаточного впровадження системи "AlmaMater" в адміністративний процес. Це дозволить використовувати ресурси загального характеру в інших підрозділах університету.

Система «AlmaMater» дозволяє виконувати наступні функції обліку та обробки відомостей про студентів:

- ведення особистих карток студентів;
- підготовка списків груп студентів;
- ведення журналу наказів, щодо руху студентів;
- підготовку екзаменаційних відомостей;
- введення результатів поточної успішності;
- підсумкові звіти для ректора, служби аналітики, служби статистики;
- формування звітів МОН.

Крім того, передбачається, що ІС буде автоматизувати наступні функції:

- формування навчального та робочих планів;
- автоматичне формування підсумкової рейтингової оцінки за модуль і еквівалентну академічну оцінку відповідно до кількості балів, набраних студентом;
- автоматичне формування інтегральних відомостей.

Впровадження даної системи дасть можливість здійснювати постійний контроль за успішністю студентів, тому що дані про успішність будуть вводитися безпосередньо викладачами на кафедрах після кожного модуля і будуть доступні співробітникам деканату в будь-який час. Це в свою чергу дозволить останнім оприлюднювати інформацію про рейтинги з метою ознайомлення з нею студентів, що вносить елемент змагальності в навчальний процес і стимулює активних студентів одержувати додаткові бали, поглиблюючи свої знання.

Економічна ефективність впровадження інформаційної системи полягає в підвищенні якості моніторингу й освітнього процесу, що обумовлено наступними факторами:

- звільнення співробітників ВНЗ від рутинної роботи за рахунок її автоматизації;
- вивільнення часу працівників деканатів для аналізу даних, керування невстигаючими студентами та ін.;
- виключення помилок, що виникають при ручному формуванні документів;
- скорочення часу на підготовку документів;
- своєчасність створення і надання звітів керівництву і МОН.

Однак, щоб система працювала як єдиний механізм, необхідно багато працювати над її адаптацією у відповідності зі специфікою кожного університету. На етапі тестування потрібно мати постійний контакт з розробниками. Здійснювати введення великої кількості інформації стосовно контингенту, переліку дисциплін, навчальних і робочих планів. Це вимагає додаткового часу, ресурсів і робочих місць. Слід також ураховувати те, що дана інновація може викликати деякі організаційні труднощі, пов'язані з роботою викладачів, які протягом багатьох років звикли працювати тільки з друкованими варіантами документів (журналами та відомостями). Тому може виникнути необхідність в організації спеціальних курсів з використання даної ІС.

Список літератури

1. Ван дер Венде М.К. Болонская декларация: расширение доступности и повышение конкурентоспособности высшего образования в Европе // Вища освіта в Європі. -2000. -№ 3. -Том XXV.
2. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. - К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. - 200 с.
3. Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України. Зат. Наказом МОН від 23.01.04 р. №49
4. Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Наказ МОН України № 812 від 20.10.2004 р.
5. Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Наказ МОН України № 774 від 30.12.2005р.

Разработка и перспективы внедрения информационной системы «AlmaMater» для управления учебным процессом в ОДЕКУ. Коваленко Л.Б., Владимирова О.Л., Кузниченко С.Д.

В статье рассмотрены перспективы внедрения информационной системы «AlmaMater» в Одесском государственном экологическом университете. Выделены основные функциональные возможности системы, позволяющие существенно повысить эффективность организации учебного процесса, построенного на принципах Болонской декларации.

Ключові слова: Болонская декларация, управление учебным процессом, информационная система.

Development and prospects of introduction of information system «AlmaMater» for management of educational process in OSENU. Kovalenko L., Vladimirova E., Kuznichenko S.

In clause prospects of introduction of information system «AlmaMater» at the Odessa state ecological university are considered. The basic functionalities of system allowing essentially to raise efficiency of the organization of educational process, constructed on principles of the Bologna declaration are allocated.

Keywords: Bologna declaration, management of educational process, information system.